

МЕТРИКА ВИЗНАЧЕННЯ ІНДЕКСУ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

В умовах зростаючої конкуренції традиційна модель економіки України не спроможна забезпечити її функціонування на досягнутому рівні і не може гарантувати ефективність у майбутньому. Акселератором соціально-економічного розвитку та інструментом забезпечення довгострокових конкурентних переваг загально визнано цифрову трансформацію економіки.

Втім, цифрова трансформація впливаючи на прискорення економічного розвитку складними та взаємопов'язаними способами, обумовлює потребу у чітких та узгоджених правилах (метрик), а також інструментах вимірювання рівня цифровізації як основи для оцінювання вітчизняного цифрового розвитку, а отже, і визначення сфер, що потребують першочергових заходів для залучення інвестицій і створення єдиного цифрового ринку.

У міжнародній практиці метрики та інструментарій для вимірювання цифрового розвитку набули поширення, починаючи з 2017 р. В Україні ж, на жаль, процес збору даних щодо цифровізації економіки залишається відносно нерозвиненим, внаслідок чого виникає низка проблем, в т.ч. і відсутність можливості порівняння показників розвитку цифрової економіки України з іншими країнами.

Відставання України у впровадженні нових та вдосконалених інструментів доказової бази для вимірювання цифровізації як фактору економічного зростання суттєво звужує здатність відображення у вітчизняній економіці використання та впливу на сукупну додану вартість цифрових технологій, зокрема таких як штучний інтелект та аналіз даних, Інтернет речей, 3D-друк, автоматизація та робототехніка, хмарні обчислення, мобільний ширококутний зв'язок 5G, блокчейн-технології в різних галузях економіки. Тож, питання імплементації у вітчизняну практик метрик оцінювання конкурентоспроможності країни за прогресом цифрової трансформації економіки потребує на термінове вирішення.

У світовій практиці існує цілий ряд метрик з оцінювання конкурентоспроможності країн за цифровізації економіки. В Україні ж, на жаль, на офіційному рівні затверджено лише метрику визначення Індексу цифрової трансформації регіонів України (далі – ІЦТ_р), що ґрунтується на трьох типах даних:

- бінарних, які трансформуються в числові значення (зокрема, відповідь «Так» кодується як 1, а «Ні» - як 0;
- кількісних;

- якісних, визначених за результатами експертних оцінок.

Визначення ЩТ_p передбачає трансформацію вхідної інформації за 8 основними напрямками (інституційна спроможність, розвиток інтернету, розвиток ЦНАП, режим «без паперів», цифрова освіта, візитівка області, проникнення базових е-послуг, галузева цифрова трансформація) та кількома шаблонами, кожен з яких є усередненим значенням попереднього. На кожному шаблі застосовується принцип введення вагового коефіцієнта з метою пріоритизації тих чи інших змінних. При цьому вагові коефіцієнти розраховуються у межах пріоритетності кожного показника в індикаторі, індикатора – у субіндексі, а субіндекса – в індексі.

Метрика визначення ЩТ_p ґрунтується на агрегуванні значень показників, нормалізація яких має здійснюватися за принципом min-max (мінімально-максимального значення показника). Після проведення нормалізації та агрегації значень, дані групуються за градацією значень у чотири групи: $0 \leq 0,250$; $> 0,250 \leq 0,500$; $> 0,500 \leq 0,750$; $> 0,750 \leq 1,000$.

Найвищий рівень прогресу цифровізації економіки регіону, де ЩТ_p має значення наближене до 1.

Тож, на перший погляд здається, що визначений у такий спосіб ЩТ_p окремо по кожній із 24 областей України, дозволяє визначити ЩТ в цілому по країні. А відтак, і потреби у розробці метрики визначення ЩТ в цілому по країні не має. Але при більш деталізованому вивченні спостерігаємо, що метрика визначення ЩТ_p у повному обсязі не відповідає жодній з метрик, набувши поширення у європейській практиці, що унеможливило прийняття Україною участі у міжнародних рейтингах конкурентоспроможності країн за рівнем прогресу цифровізації економіки та ускладнює залучення іноземних інвестицій у розвиток цифрової галузі країни.

Оскільки ж Україна обрала шлях євроінтеграції, її путівниками цифровізації економіки є програма Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027) та «Цифровий порядок денний для Європи» (Digital Single Market Strategy), спрямовані на просування цифрової політики ЄС. Тож, і метрика визначення Індексу цифрової економіки та суспільства (DESI), запроваджена Європейською комісією має бути доповненням до перелічених путівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Levchenko N.M. Development of a metric for assessing the competitiveness of Ukraine according to the progress of the digital transformation of the economy. *Економічний вісник ДВНЗ «УДХТУ»*. 2023, №2, С. 7-84. DOI: 10.32434/2415-3974-2023-18-2-74-84